

tive, komaj razločiš od dolenskih. Vselej vidiš le Jakca, gledaš določeno pokrajino čisto z njegovimi očmi. Najboljši so pasteli, ki prikazujejo nejasno svetlobo umirajočega dneva, trepetanje bledega pomladnega sonca, oblačno, deževno morsko pokrajino. Dih svežine, preprostosti in programsko neobtežene, vase verujoče naturnosti dela Jakčeve pastele privlačne.

Med olji je poskus Prešernovega portreta pač le bolj rezultat trezne znanstvene rekonstrukcije, kot pa plod resnične umetniške intuicije. Mnogo boljša sta malce starinsko nadahnjeni portret mons. Steske in velika, ostro označena materina podoba. Risani portreti kažejo sicer veliko spretnost, dober okus in mnogokrat presenetljivo dojetje modelovega značaja, niso pa vsi enako izraziti. Tehnično dovršeni na škodo notranjega izraza kažejo mnogi znamenja zgolj oblikovne virtuoznosti. S temi prikupnimi portretnimi risbami si je ustvaril Jakac svoj tip sodobnega meščanskega portreta, ki ni brez osebnostnega značaja.

* * *

Z Jakčevo razstavo se je končala lanska razstavna sezona. Pokazala ni mnogo novega, še manj pomembnega, izjemi sta bili razstavi bolgarskih grafikov in Franceta Kralja. Videti je, da so se vse nekdanje idejne skupine razbile, da umetniki delajo in životarijo vsak sam zase in da skupnosti ni mogoče ustvariti niti v najbolj skupnih, prav vsem nujno življenjskih rečeh. Zato tudi ni prišlo lani do velike skupne umetnostne prireditve, kakršne bi nam bile vsaj po enkrat na leto zelo potrebne. Tako ni pravega pregleda domačega umetniškega ustvarjanja, primerjanje in s tem pravilnejše ocenjanje je pa sploh skoro nemogoče. Čudno, da stiska teh dni ne izuči slovenskih upodablajočih umetnikov, ki jim je življenje nepretrgana veriga revščine in pomanjkanja. Na večje načrte, na širše zasnove ni v takih ozkih razmerah niti misliti, tako ostane umetniku končno le dvoje: ali se vdaj okusu povprečnega naročnika, ali pa se pripravi na donkihotsko borbo s predsodki, okorelostjo in neumevanjem.

K. Dobida.

OB KRITIKAH „PREŠERNA“

Prešernoslovske arhivalije.

V smeri iskanja novih Prešernovih tekstov je imela moja prva knjiga »Prešerna« nekaj uspeha, ker je pripravila več lastnikov neobjavljenih rokopisov, oziroma poznavalcev takih tekstov do sklepa, da nanje opozorijo.

Še med tiskanjem knjige mi je javil g. F. S. Šegula v pismu z dne 25. januarja 1936 iz Maribora, da je našel med »zadnjimi ostanki« Stritarjeve ostaline Prešernov rokopis (»polovico osminke ene pole«) z epigramom »na mlađo paro« Slomška, ki da priča, kako je Kosar leta 1863. »besedilo potvoril«, a Stritar leta 1866., čeprav je »že skoraj celo gotovo imel ta pravopis Prešernov pri roki«, vendar »objavil le Kosarjevo potvorjeno besedilo«. Obvestila nisem mogel preveriti, ker mi je gospod župnik dne 25. februarja 1936 sporočil, da je medtem rokopis propadel. Mislim pa, da g. Šegula v prvem pismu ni pravilno sklepal. G. dr. Fran Kovačič nam je namreč poslal meseca maja 1936 v Ljubljano poročilo, da se glasi epigram v Slomškovem rokopisnem popisu iz 1837 takole (v transkripciji iz bohoričice):

Ker stara para z'lomek (Teufel) devištva preveč vzél,
je mlaši (!) njega, Zlomšek, predajat' ga začél.

Glavna Kosarjeva »potvora« sta torej narekovaja za »Devištvo«. Intenzivnejše spremembe teksta bi morale iti na račun Slomška samega, o katerem pa ni verjetno, da bi si jih bil dovolil.

Ko je knjiga izšla, sem dobil več dopolnil: v pismu z dne 11. oktobra 1936 mi je poslal g. dr. O. Stanko Mar. Aljančič iz Maribora nemško besedilo, s katerim je Prešeren poklonil »Krst« sošolcu doktorju Jožefu Pillerju (Donum auctoris /für den Herrn Dr. Joseph Piller P. P. Notär und/ Senior-dem Hof und Gerichts - /advokaten in Krain/. Dr. Prešeren.); g. dr. L. Pivko iz Maribora mi je dne 14. novembra 1936 sporočil, da ima »Krst« s posvetilom (v bohoričici): »Gospodu Vrasu goréčimu Slovéncu Dr. Prešérn«; g. dr. Jože Žontar iz Kranja mi je izročil za objavo prepis dveh dolgih vlog, ki jih je sestavil Prešeren leta 1848. v svojih someščanov imenu in v svojem (komentar objavi dr. Žontar sam); g. dr. Žigon (Dom in svet 1936, 413—429), ki je popravil »obzilliert ... Roné« na strani 308. moje izdaje v »oscilliert (po mojem načelu moderniziranja oszilliert) ... Roué« ter opozoril na to, da moje poročilo o nedostopnosti št. 2. med »Korespondenco« ni točno, je objavil iz arhiva ilirskega gubernija, ki je v Narodnem muzeju, Prešernovo prošnjo z dne 27. aprila 1829 za službo neplačanega konceptnega praktikanta pri finančni prokuraturi; g. dr. Janko Šlebinger mi javlja, da je g. E. J. (prej Henrik Franzl) lastnik »Kresta« s Prešernovim zapisom »Perjatlu Martinaku«. Namignilo se mi je tudi, da je ohranjeno pismo, ki ga je pisal Prešeren nekemu grofu Barbu (morda sošolcu grofu Otonu Barbu z Rakovnika).

Vsa ta dopolnila so taka, da mora prireditelj nove izdaje Prešerna obžalovati, da zanje ni prej vedel. Za pesnikove osebne akte velja to prav tako kakor za njegova posvetila. Važna sta zlasti Prešernova akta iz leta 1848., ki nam kažeta pesnika v povsem novi luči. Vsebina Prešernove prošnje z dne 27. aprila 1829 je sicer povzeta v spremnem aktu z istim datumom, ki je že objavljen (LZ 1888, 303), vendar opozarja izvirnik na doslej neupoštevano dejstvo, da je opravljal Prešeren kriminalno prakso leta 1829. pri ljubljanskem deželnem in kriminalnem sodišču. Prireditelj se mora pač tolažiti z dejstvi, da med nami ni človeka, ki bi mogel imeti v razpregledu vse ljubljanske gubernialne akte in da more v tem pogledu biti definitivna le malokatera izdaja, ker se pojavljajo slična dopolnila leto za letom k večini izdaj pesnikov svetovne literature. Zato more prireditelj taka dopolnila jemati navadno kaj enostavno na znanje: »Hvala lepa! Moja skrb bo, da dobijo dopolnila tudi naročniki in da bo Vaše ime tam zabeleženo!« Pri nas pa mora zahvalo úrju. Žigonu spremljati še posebna osvetljava. To pa zaradi tega, ker si je dr. Žigon prisvojil poseben polemični ton.

Ker je torej potrebno, bom pa govoril tudi še o Žigonovem »značilnem polemičnem tonu« in o njegovi »akademsko žurnalistični, žurnalistično kričavi« kritiki (s prvo oznako je registriral Žigonovo kritiko »Prešerna« g. dr. Tine Debeljak v »Slovcu« z dne 17. decembra 1936; drugo oznako najdete v Žigonovi terminologiji v »Domu in Svetu« 1925, 283).

Prvo posebnost Žigonovega »značilnega polemičnega tona« tvori »žurnalistično kričavi« protest proti »definitivnosti« moje izdaje Prešerna (418).

Če je kdo proglašal novo izdajo za »definitivno«, ima dr. Žigon pravico, se temu upirati. Grdo pa je, da zavaja ljudi v napačno sodbo: dr. Kidrič proglašá svojo izdajo za definitivno! Za take oznake sem prav tako malo odgovoren, kakor sta dr. Pirjevec in dr. Glonar za trditev v »Slovcu« z dne 17. maja 1936, da obsega »Zbrano delo (iz 1929) ... vse pesmi in pisma, kar jih je katerikrat naš pesnik napisal«, torej na primer tudi distih, ki je znan šele izza meseca maja 1935, ali pisma, zaradi katerih sem meseca decembra 1935 moral potovati v Gradec! Ker vem, da je pri nas malo ljudi, ki bi znali hvalliti enega tako, da ne bi obenem delali krivice drugemu, sem skušal, kjer mi je to le bilo mogoče, vplivati prav v nasprotnem smislu, kakor pa namiguje v »Domu in svetu« decembru 1936 dr. Žigon!

Druga posebnost Žigonovega »značilnega polemičnega tona« je »žurnalistično kričavi« opomin, da za drugo knjigo »Prešerna« se »prav nič ne mudi, nikomur« (418)!

Toda o tem ali se za drugo knjigo »Prešerna« mudi ali ne, pritiče beseda samo naročnikom, ki so po nekem nesrečnem sistemu že plačali dve knjigi, a dobili doslej šele eno! Ker Žigona med naročniki ni, veljajo zame seveda samo glasovi, ki drugo knjigo urgirajo. In naročniki jo bodo v prihodnjem polletju dobili brez ozira na Žigonove obete novih številčk za Prešernovo »Korespondenco« (417)!

Tretja posebnost Žigonovega »značilnega polemičnega tona« so takile z »žurnalistično kričavostjo« servirani očitki: da se ne hodim posvetovat z viri (413); da sedam le »kar — za polno mizo« prešernoslovskih arhivalij (415), jih torej sam sploh ne iščem, medtem ko jih hodi on »grebst v temo in prah mrtvih in nemih arhivov z lastnim osebnim trudom in časom« (415); da je moje delo, ker ni v moji knjigi akta z dne 27. aprila 1829, le »prešernoslovje« (416), torej nekaj neresnega, medtem ko mu je njegovo arhivalno prešernoslovje izza 10. januarja 1919 »začetek nove dobe« (416: debelo je podčrtal »nove« seveda dr. Žigon sam).

Toda dr. Žigon med živimi slovenskimi prešernoslovci ni prvi, ki je za Prešerna »grebel v temo in prah mrtvih, nemih arhivov«!

Prvenstvo pritiče drju. Prijatelju, ki je že izza 1901. leta iskal takih stvari po arhivih notranjega ministrstva na Dunaju in deželne vlade za vojvodino kranjsko v Ljubljani.

Drugi, ki se je lotil arhivalnega prešernoslovja, sem bil leta 1910. jaz, ki sem pa požiral do 1920 prah samo po dunajskih arhivih, ker nisem prihajal v Ljubljano. Z drjem. Prijateljem sva delala v odkritem sporazumu, vsak misleč tudi na publicistične načrte drugega. Leta 1911. sem v »Vedi« orisal cenzurne kompetence in cenzurno postopanje v dobi »Kranjske čbelice« ter navedel vsebino aktov v policijskem arhivu dunajskega notranjega ministrstva, ki se tičejo našega almanaha. Obenem sem hotel pridobiti raziskovalce te dobe v domovini za iskanje v arhivu ljubljanske deželne vlade. Na dva načina sem skušal to doseči: drezal sem jih v posebnem odstavku (Veda 1911, 160); nič manj ko desetkrat sem ob dunajskih vrzelih opozarjal: »išči v Ljubljani!« (161—6).

Dolgo vrsto let je bilo videti, kakor da je zaman napisan ta moj klic za iskanje aktov prešernoslovcem v Ljubljani, kjer je bival izza leta 1910. tudi dr. Žigon, katerega je dr. Prijatelj opozoril, da mora biti Levstikova »plava ruta«, (ki je dala 1903 vsebino za prvo Žigonovo prešernoslovsko publikacijo), pri Gutmanu (dr. Ž. takih svojih pomožnih »miz« ne omenja). Dr. Žigon zavrača krivdo na Avstrijo in Nemce, češ da »čuval in stražil nam jih je (akte) gluhi gospod« (DS 1925, 155). Toda, ker sta mogla v ljubljanskem deželnovladnem arhivu delati dr. Prijatelj 1901 (ZMS 1902, 197) — 1908 (IMK XVIII, 57—59), a dr. Mal 1915 med svetovno vojno (DS 1918, 174) sodim, da dr. Žigon naknadno ni ugotovil pravega vzroka... Od jeseni 1920 dalje sem bival sicer tudi sam v Ljubljani, vendar so me v zvezi s predavanji specialne študije o starejših dobah slovenske književnosti tako zaposlovale, da sem se šele leta 1924. zopet približal dobi »Kranjske čbelice« in s tem nadaljevanju arhivalnih študij iz te dobe (prim. Zgodovino slovenske univerze, 514).

Šele 1925 in 1926 pa je tudi dr. Žigon prvič javno izpričal, da zanj tisti moj poziv iz leta 1911. ni bil zastoj napisan: v »Domu in svetu« je 1925 objavil »Krst pri Savici v cenzuri«, meseca maja 1926 pa je začel v istem listu objavljati članek »Kranjska čbelica v cenzuri«, ki ga je v decembrski številki zaključil z obravnavo cenzure četrtega zvezka v dobi od 18. februarja do 23. marca 1833. Prispevek iz 1926 kaže ne samo od strani do strani, da mu je

dobro teknilo vse, kar je bilo na moji »mizi« iz 1911 v »Vedi«, ampak tudi to, da ga je skominalo po arhivalijah, ki so bile v prepisu še v moji miznici, saj me opominja celo na dolžnost, da objavim po dunajskih aktih Kastelčevo prošnjo za dovolitev »Čbelice« (155)!

Moje delo v ljubljanskih arhivih izza 1924 je zadelo povsod na težkoče, ki jih niso tvorili samo »samota«, »tema« in »prah«. Vendar so se težkoče ponekod dale premagati. V arhivu ljubljanskega sodišča na primer sem se sicer kmalu prepričal, da raznih aktov, ki so v zvezi s Prešernom, a se niso uradno škartirali, v njem ni več, vendar se mi je posrečilo, jih izgrebsti še toliko, da sem mogel na tej osnovi napisati in v drugi polovici 1926 dati natisniti razpravo o »Prešernovih odklonjenih prošnjah za advokaturo«.

Le v gubernijskem arhivu pri velikem županstvu se je izkazalo, da mi iz splošnega oddelka ne morejo postreči skoraj z nobenim aktom o cenzuri »Čbelice«, Prešernu, janzenistih, Zupanu in tako dalje, najsi sem jih v prahu indeksov, starih ekshibitov, elenhov in tako dalje še toliko ugotovil!

Tak je moj odnos do »samote«, »teme« in »prahu« dela po arhivih! A s poslednjo ugotovitvijo sem že pri naslednji značilnosti »Dom in svetove« kritike prve knjige »Prešerna«!

Četrto posebnost Žigonovega »značilnega polemičnega tona« predstavljajo namreč stavki: da akt z dne 27. aprila 1829 »na mizo« še ni prišel doslej »predvsem zaradi gotovih, zelo nenavadnih, za dobo in razmere zelo značilnih dogodkov tam m. novembra decembra 1926« (417); da hodim akte »kopat« Žigonu »izpod peresa ali iz zasebnih predalov« (415).

Tisti dogodki so res »zelo značilni«, toda za odgovor na vprašanje, za koga, je potreben jasnejši historiat, kakor so Žigonova namigavanja.

Med brezuspešnim iskanjem aktov v »samoti«, »temi« in »prahu« v arhivu ilirskega gubernija mi je postajal položaj v jeseni 1926 vse jasnejši: dr. Žigon je že meseca januarja 1919 odnesel iz splošnega oddelka tega arhiva skoraj vse akte, o katerih se je na osnovi Prijateljve in moje publicistike dalo sklepati, da jih bova, če prideva v Ljubljano, prej ali slej iskala. V fasciklih sem pač našel za nekatere akte dva lističa Žigonove roke iz 1919 z opombo, da jih hoče rabiti v študijski knjižnici, kakega uradnega potrdila o celokupni izposojeni seriji aktov pa v arhivu niso imeli, tako da v drugi polovici 1926. leta, tudi potem, ko sem jaz dejstvo »prenosa« ugotovil, nihče ni točno vedel, kateri akti vse so bili pred sedmimi leti »preneseni«. Reklamiranje teh aktov je postalo možno šele po moji slučajni najdbi lističev v fasciklih in je imelo pravno osnovo le za tisto neznatno število izposojenih aktov, ki so bili na lističih navedeni.

Ker sem še vedno mislil, da je lojalno znanstveno občevanje med drjem. Žigonom in mano možno, sem si od arhivarja izprosil listič, naj se mi dajo akti v študijski knjižnici, v imenu katere so bili izposojeni, za dve uri na razpolago. Toda aktov tudi za dve uri nisem mogel videti, pač pa se je izkazalo tole: da aktov v študijski knjižnici sploh ni bilo; da se dr. Žigon na dopis ravnateljstva študijske knjižnice štirinajst dni sploh ni odzval, potem pa v nasprotju z lastnim lističem v arhivu trdil, da so bili akti njemu »osebno« izposojeni. Sedaj je skušal arhivar vse urediti, toda dva njegova obiska pri drju. Žigonu sta bila povsem brezuspešna, a pri tretjem ga je dr. Žigon odpravil z besedami, naj ne hodi več k njemu, ker bo akte že vrnil, ko...

Tako ni bilo zame nobenega dvoma več o tem, da se Žigonovi in moji nazori o porabljanju arhivalij diametralno razlikujejo. V delu po dunajskih arhivih sem se naučil spoštovati več načel, ki se mi še dandanes zde vredna uvaževanja: da arhivi ne smejo podpirati znanstvenega monopoliziranja, ki pomenja zastoj, in da morajo tudi oziri na prioriteto najdbe arhivskega gradiva imeti primerno časovno mejo, ker jih sicer sebičneži na škodo znan-

stvenega napredka zlorablajo; da morajo biti akti v arhivih vedno na razpolago vsem resnim znanstvenikom; da nima prav nihče pravice, arhivalij iz arhivov samovoljno odnašati; da jih mora vsak urad, ki si jih je izposodil, na prvo uradno zahtevo vrniti.

Ko so bila torej izčrpana vsa sredstva, dobiti po poti, ki je med znanstveniki običajna, akte, za katerih arhivalno ugotovitev sem se prav tako potil kakor dr. Žigon, in ki sem jih potreboval za izvrševanje svojega poklica, brez škode za Žigonove eventualne edicijske načrte na kratkotrajen vpogled, sem se odločil za korak, ki bi ga v sličnem položaju napravil tudi danes: pristojno oblastvo sem zaprosil, naj poskrbi, da bodo ti akti pristopni tudi meni in da se po sedemletni odsotnosti vrnejo tja, kamor pravno spadajo. A kaj je krivo, da veliki župan arhivarja, ki se je moral zaradi vrnitve teh aktov že četrtič napotiti k drju. Žigonu, ni poslal samega, ampak v spremstvu policijskega organa?!

Akti, ki jih je arhivar v času od 24. novembra do 14. decembra 1926 prejel od drja. Žigona, jih vpisal v poseben seznamek ter jih združil v novem fasciklu 590 z napisom »Čbelica, Prešeren, Zupan«, so bili vse od vrnitve novembra, decembra 1926 dalje med uradnimi urami v uradnih prostorih vladne palače, oziroma pozneje Narodnega muzeja, dostopni vsakemu znanstveniku, ne izvzemši seveda drja. Žigona in mene. Jaz sem jih ves čas uporabljal tako, da je mogel dr. Žigon še vedno uveljaviti svojo »prioriteto«. Leta 1927. sem pač objavil po Žigonovi želji »Kastelčevo prošnjo za dovolitev Čbelice«, katere prepis sem prinesel z Dunaja, iz ljubljanskega fascikla 590 pa sem istega leta le dopolnjeval svoje skripte. Naslednjega leta sem v objavi »Dvoje Čopovih pisem Kopitarju«, katerih izvornika sta na Dunaju, za komentiranje moral pritegniti tudi fascikel 590, ker dr. Žigon na moje začudenje ni nadaljeval članka iz 1926 o cenzuri četrtega zvezka »Čbelice« izza dne 23. marca dalje, toda šlo je zgolj za gradivo, ki sem ga arhivalno ugotovil sam in preden je dr. Žigon akte vrnil.

Taka je historija o tem, kako sem hodil »kopat« akte »izpod Žigonovega peresa ali iz zasebnih predalov« in kako sem »kriv« zastoju njegove publicistike izza 1926!

Peta posebnost Žigonovega »značilnega polemičnega tona« tiči v poskusu, se norčevati iz »profesorja« (416, vrsta 17. od zgoraj) ter izrabiti 16. december 1925, ko je odšel iz študijske knjižnice »s slovensko odlikovan častjo« (413), za ožarjenje nekega slovenskega mučeništva.

O njegovem odhodu iz študijske knjižnice za enkrat ne rečem drugega kakor: 1) da je minister za prosveto z odlokom OOP. br. 5452 z dne 21. maja 1925 gimnazijskemu direktorju drju. Lokarju in meni dal nalog in pooblastilo, da pregledava poslovanje v študijski knjižnici v Ljubljani; 2) da sem sodeloval pri pregledu meseca junija 1925 v dneh 8., 10., 12. in 18., meseca julija v dneh 3. in 10., a dne 13. julija pri poročilu, ki pa ni vsebovalo nobenih predlogov glede biblioteškega osebja; da bi storil vse to po istih načelih kakor 1925 tudi še danes. Sodim, da ima dr. Avgust Žigon prijatelje, ki bi mogli dobiti dovoljenje za objavo poročila z dne 13. julija 1925. Ker je še ohranjen koncept, bi bila omogočena tudi kontrola, da se objavi akt čisto po »Žigonovi metodi«. Tako bi si mogel vsakdo odgovoriti na vprašanje, ali ni dr. Žigon morebiti sam kriv svojega odhoda.

A na račun »profesorja« bi rekel tole: Vem, da se Žigonova osebna averzija proti meni ni začela šele 1925 ali 1926. Že v drugi polovici meseca decembra 1918 je namreč izjavil, da odide iz licejske biblioteke on, če dobiva v njej službo dr. Prijatelj in jaz. A ker do takrat proti njemu nisem »zakrivil« drugega, kakor da sem si izza leta 1911 upal oporekati vzorcem njegove matematične arhitektonike v Prešernu, mislim, da je prvi vzrok njegovega »zna-

čilnega polemičnega tona« prav v tem mojem odporu. Drugi se mi odkriva sedaj ob njegovem »žurnalistično kričavem« omenjanju »profesorja«.

Šesto posebnost Žigonovega »značilnega polemičnega tona« vidimo v njegovem ohlapnem odnosu do nevarnosti, v katero spravlja za logične mislece svoje prijatelje. Ali ne bi bilo po tem načinu vrednotenja tudi na pr. Malovo zgodovinsko delo le nerեսno »zgodovinoписje«, ker pisec »Zgodovine slovenskega naroda« 1929, ko je dopolnjeval v »Domu in svetu« moje »Prešernove odklonjene prošnje za advokaturu«, tudi ni poznal Prešernove prošnje z dne 27. aprila 1829, dasi dela v tem arhivu že izza 1915?

Kot sedmo posebnost Žigonovega »značilnega polemičnega tona« smemo označiti dejstvo, da v svoji »žurnalistično kričavi« jezi ne vidi, kako lahko je v taki borbi kopje obrniti: Ali ne zasluži po tej metodi »uničujoče kritike« dejstvo, da tistega Prešernovega akta iz 1848 ni zasledil dr. Žigon? Ali je našel dr. Žigon datume o cenzuri Ahačlovih »Pesmi«, ki potrjuje z vso gotovostjo pravilnost komentarja (ČZN XIX, 39—40), da Prešeren z epigramom »De gustibus« iz 1831 prvotno ni mogel meriti na Ahačla (Prešeren II, 166: Ahačlova prošnja z rokopisom za cenzuro je prispela v Ljubljano dne 5. novembra 1832, cenzor Čop je napisal svojo izjavo dne 7. decembra 1832)? Ali za pristaše njegove metode ni tudi »škandal«, da izmed prešernoslovcev, ki smo ob »Nebeški procesiji« vse do jeseni 1934 kakor začarani pozabljali na datume arhivskih in natisnjenih virov ter stavili postanek pesmi v leto 1835 (LZ 1934, 645 in 646), ni bila Žigonova »velepamet« tista (njegov izraz, prim. 418), ki je popravila svojo zmoto ter dokazala, da pesem z omenitvijo Kolozeuma iz 1845 ni mogla nastati 1835? Med koliko narekovajev spada po tej metodi prešernoslovje tistega doktorja Žigona, ki je 1933 pozabil na eksistenco važnega dokumenta, katerega je 1920 sam pridobil za študijsko knjižnico, ter objavljal v »Domu in svetu« zapleteno kombinacijo, ki jo je moral prekiniti, ko sem ga opozoril (LZ 1934, 54), da je tisti rokopis še ohranjen?

Osma posebnost Žigonovega »značilnega polemičnega tona« pa odmeva iz spretnosti, kako dr. Žigon ob obeh glavnih arhivalnih nedostatkih mojega »Prešerna« zamolčuje dejstva, ki bi utegnila pri objektivnih čitateljih mojo »krivdo« omiliti. Če bi bil dr. Žigon o moji »št. 2« povedal, da sem si izvornik ogledal že 1926, ko sem pisal o njem, da je z drugimi vred »po zaslugi drja. Žigona v študijski knjižnici v Ljubljani« (RDHV III, 100), bi »nedostopnosti« 1936 seveda ne mogel izrabljati za asociacijo misli, da sploh ne poznam »hoje k virom« (418), ampak bi moral iskati točnejši vzrok! In če bi bil skrivnostne besede o »Elenchu« (416), ki ga pa arhiv ilirskega gubernija za prezidialne akte sploh nima (informacija drja. Mala), izpustil, a namesto tega enostavno povedal, da v indeksu ni naveden niti priimek »Prešeren« niti njegov »Fiskalamt«, bi si bil izpodnesel stolec za »žurnalistično kričavost« na moj (in seveda tudi Malov) račun! Ako najde resen znanstvenik v obsežnem arhivu akt, ki ni točno indiciran, bo rekel: »Hvala Bogu, danes sem imel pa srečo! A le tisti, ki se zanaša na častilce »značilnega polemičnega tona«, bo zaradi te svoje sreče začel delo drugih označevati z narekovaji.

Sicer pa svojih računov o prezidialnem aktu 942 ex 1829, čigar številka je tudi na spremnem aktu (LZ 1888, 303), a v indeksu prezidialnih aktov pri »Credit-Cassa« medtem ko je v seznamu fascikla 590 ni, še nisem sklenil.

A nauk iz historije o »značilnem polemičnem tonu«? Takrat, ko sem obravnaval, kako je dr. Žigon pozabil na akt, ki ga je sam kupil, sem pisal o tem (LZ 1934, 57): »Dr. Žigon je imel smolo . . . Čim več kdo dela, tem večkrat utegne imeti smolo. In dr. Žigon je storil že toliko, da taka smola ne more zmanjšati vrednosti njegovega dela.« Mislim, da je tak »ton« pošten in da mu moram ostati zvest.

Fr. Kidrič.